

Opis źródła:

Cennym źródłem informacji na temat początków państwowości polskiej są niektóre roczniki niemieckie. Przykładem mogą być te powstałe około lat 1008-1030 w opactwie w Quedlinburgu, noszące łacińską nazwę *Saxonicae Annales Quedlinburgenses*. Ich przedmiotem są przede wszystkim dzieje Rzeszy (ze szczególnym uwzględnieniem działalności dynastii Ludolfingów), aczkolwiek wywód dziejów rozpoczyna się od momentu stworzenia świata. Są kompilacją różnego rodzaju informacji – zarówno tych zaczerpniętych ze starszych źródeł, jak i wiadomości oryginalnych.

Zabytek ten jest interesujący także ze względu na to, że twórcę interesowała sytuacja w Europie Środkowo-Wschodniej. Na jego kartach możemy się zetknąć na przykład z najstarszym znanym przypadkiem odnotowania nazwy Litwy. Podane niżej zapiski są dowodem na to, że już w X wieku także kształtujące się państwo polskie zaczęło przyciągać uwagę sąsiadów. Według polskiego historyka Gerarda Labudy ich znaczenie z punktu widzenia badań nad epoką wynika między innymi z faktu, że umożliwiają one krytyczną ocenę powstałej w tym samym czasie kroniki biskupa merseburskiego Thietmara.

Miejsce wydania:

Die Annales Quedlinburgenses, oprac. M. Giese, Hannover 2004 (seria: *Monumenta Germaniae Historica Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum separatim editi*, t. 72).

Labuda G., *Słowiańszczyzna starożytna i wczesnośredniowieczna. Antologia tekstów źródłowych*, Poznań 1999, s. 158-159.

Miejsce przechowywania:

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden. Mscr.Dresd.Q.133, Nr. 4

Treść źródła:

Roczniki kwedlinburskie o państwie Mieszka I

985. A w tym roku Sasi najechali Słowiańszczyznę; a przyszedł im z pomocą Mieszko z wielkim wojskiem; pustoszyli oni całą tę ziemię pożarami i rzezią.

986. Król Otto, choć młodzieniaszek, przybywa z wielkim wojskiem Sasów do Słowiańszczyzny. I tamże przybył do niego Mieszko z wielkimi zastępami i przywiódł mu jednego wielbłąda i wiele innych podarków i siebie samego oddał pod władzę jego; ci razem maszerując, spustoszyli całą tę ziemię pożarami i wyludnieniem.

Słowniczek pojęć:

Słowiańszczyzna – pod tym terminem należy rozumieć Słowian Połabskich – pogańską wspólnotę, która zamieszkiwała na północno-wschodnich kresach Rzeszy, której władcy dążyli

do podporządkowania sobie ich terytoriów. W 983 roku wzniesli powstanie, którego skutkiem było wstrzymanie procesu kolonizacji saskiej.

Król Otto – Otton III (980-1002), od 983 roku będący formalnie królem niemieckim, zaś od 996 roku cesarzem rzymskim.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy)

1. Czy Mieszko I wziął udział w wyprawie przeciwko ludom wyznającym inną religię niż on sam?
2. Czy Otton III mógł rzeczywiście osobiście dowodzić wyprawą?
3. Czy w źródle opisane zostały okrucieństwa dokonywane przez Słowian połabskich?
4. Czy przekazie pojawiają się obaj władcy, którzy spotkali się później na zjeździe gnieźnieńskim?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto

1. Czy w 986 roku na Słowian Połabskich wyprawił się ówczesny cesarz rzymski?
2. Określ, czy *Roczniki kwedlinburskie* są źródłem świadczącym o politycznym podporządkowaniu kształtującego się państwa polskiego Rzeszy?
3. Czy źródło mówi o znaczącej sile wojskowej, jaką dysponował Mieszko I?
4. Czy źródło zostało zredagowane za życia jednego z wymienionych władców?
5. Czy twórca zapisek zaliczył Mieszka I i jego ludzi do kategorii Słowian?

Wskazówki:

Zacytowane zapiski opisują wyprawę na ziemie Słowian Połabskich, w której wziął udział Mieszko I. Druga zapiska wyraźnie wskazuje, że był on władcą uznającym zwierzchność Rzeszy („przywiódł mu jednego wielbłąda i wiele innych podarków i samego siebie oddał pod władzę jego”), a jednocześnie ukazuje znaczący potencjał militarny wczesnego państwa polskiego. Formalnie na czele wyprawy stał ówczesny król (a późniejszy cesarz) Otton III, ale w 986 roku miał on około pięciu, a później sześciu lat, zatem w praktyce nie mógł sprawować dowództwa. Kilkanaście lat później wziął on udział w zjeździe gnieźnieńskim, na którym był podejmowany przez syna Mieszka, czyli Bolesława Chrobrego.

W przekazie odnotowano akty przemocy, których dopuszczali się najeźdźcy, czyli Sasi oraz wojska Mieszka. Mieszko został tu przedstawiony nie jako Słowianin, lecz jako sojusznik, a wręcz władca podporządkowany Rzeszy. Kategoria Słowian obejmuje w tym przypadku wyłącznie wspólnotę Słowian Połabskich.

Mieszko I przyjął chrzest w 966 roku, zaś Słowianie Połabscy pozostali przy wierzeniach pogańskich. Pierwszy historyczny władca polski wziął zatem udział w wyprawie na innowierców.

Przyjmuje się, że Roczniki kwedlinburskie redagowano mniej więcej w latach 1008-1030. Nie żył już wówczas ani Mieszko I, ani Otton III.

Literatura pomocnicza:

Labuda G., *Studia nad początkami państwa polskiego*, t. 1, Poznań 1987, s. 510-521.

Łowmiański H., *Początki Polski*, t. 5, Warszawa 1972, s. 548-571.

Strzelczyk J., *Słowianie połabscy*, Poznań 2014.

Najważniejsze cezury:

983 – powstanie Słowian Połabskich przeciwko Sasom.

985 – pierwsza wyprawa przeciwko Słowianom Połabskim z udziałem Mieszka I.

986 – druga wyprawa przeciwko Słowianom Połabskim z udziałem Ottona III i Mieszka I.

1008-1030 – orientacyjny okres zredagowania Roczników kwedlinburskich.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Arkadiusz Siwko.